

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ، ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

باستعلام

آیین نامه اعطای جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

در راستای بندهای (۱۲) و (۱۳) از ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، آیین نامه اعطای جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران که از این پس کتاب سال نامیده می شود به منظور شناسایی و معرفی کتاب های برتر، کمک به اعتلای سطح دانش و فرهنگ مکتوب جامعه اسلامی ایران، حفظ استقلال و هویت فرهنگی و حمایت و تشویق پدیدآورندگان متعهد و متخصص کتاب کشور به شرح ذیل ابلاغ گردید:

ماده ۱. تعاریف

۱-۱. **معاونت امور فرهنگی:** یکی از معاونت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که براساس شرح وظایف؛ شناسایی، بزرگداشت و چگونگی تکریم و تجلیل از پدیدآورندگان آثار نوشتاری (داخلی و خارجی) و چگونگی تشویق، حمایت و اهدای جوایز و نشان های فرهنگی را بر عهده دارد.

۱-۲. **مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران:** خانه کتاب و ادبیات ایران مؤسسه ای غیرانتفاعی و غیردولتی است که به منظور نشر فرهنگ و تمدن اسلامی و با انگیزه اعتلا و شکوفایی شئون فرهنگ، کتاب و ادبیات ایران تأسیس شده است. این مؤسسه مطابق مأموریت های خود با رویکرد اجرای سیاست های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و ابلاغی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان معین معاونت امور فرهنگی وزارت متبوع وظیفه اجرای فعالیت ها و برنامه های مختلف را بر عهده دارد.

۱-۳. **جایزه کتاب سال:** رویدادی است که هر سال در آن همه کتاب هایی که در یک سال شمسی گذشته با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نخستین بار منتشر و توسط ناشران یا پدیدآورندگان به دبیرخانه ارسال شده باشد، مورد داوری و ارزیابی قرار می گیرند و آثار برگزیده و شایسته تقدیر انتخاب می شوند. این آثار در سه بخش موضوعی تألیف، ترجمه و احیای متون (تصحیح) تقسیم می شوند و موضوع های اصلی هر گروه شامل همه شاخه های علوم و معارف براساس استاندارد رده بندی کتابخانه ای مورد قبول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

۱-۴. **تألیف:** پدیدآوردن اثری است که محصول خلاقیت ذهن و هنر نویسنده و یا نتیجه تحقیق و ابتکار او باشد.

۱-۵. **احیای متون (تصحیح):** به معنای بازخوانی، بازنویسی و آماده سازی یک متن براساس نسخ معتبر و ارائه نزدیک ترین متن به نوشته مؤلف است.

۱-۶. **ترجمه:** برگردان درست و دقیق کتاب از زبان های دیگر به فارسی است.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

- ۷-۱. اثر برگزیده: کتابی است که در بخش تألیف و احیای متون (تصحیح) از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۹۰ تا ۱۰۰ امتیاز و در بخش ترجمه میانگین ۹۵ تا ۱۰۰ امتیاز را کسب کرده باشد.
- ۸-۱. اثر شایسته تقدیر: کتابی است که در بخش تألیف و احیای متون (تصحیح) از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۸۰ تا ۹۰ امتیاز و در بخش ترجمه میانگین ۸۵ تا ۹۵ امتیاز را کسب کرده باشد.

ماده ۲. ساختار و ارکان

ارکان و ساختار اجرایی جایزه کتاب سال عبارتند از:

۱-۲. دبیر علمی

دبیر علمی از میان شخصیت‌های علمی - فرهنگی با پیشنهاد معاون امور فرهنگی و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برای مدت یک سال منصوب می‌شود و عهده‌دار وظایف زیر است:

الف) معرفی استادان و صاحب‌نظران طراز اول گروه‌های مختلف علمی به معاون امور فرهنگی برای انتخاب اعضای هیئت علمی.

ب) بررسی و تأیید پیشنهادهای هیئت داوران.

ج) تشکیل جلسات هیئت علمی و داوری.

د) ارائه گزارش مکتوب و مستند روند داوری به هیئت علمی.

ه) تنظیم بیانیه هیئت داوران.

و) هدایت و نظارت بر عملکرد دبیرخانه.

ز) تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی جایزه کتاب سال به هیئت علمی و بازبینی سالانه در صورت لزوم.

ح) تهیه کاربرگ‌های داوری و بازنگری‌های سالانه در نوع پرسش‌ها.

تبصره: دبیر علمی می‌تواند بخشی از اختیارات نظارتی خود را در زمینه داوری و انتخاب کتاب‌ها به اشخاص واجد صلاحیت علمی با هماهنگی معاون امور فرهنگی تفویض نماید. در صورتی که بنابر دلایل متقن از نظر دبیر علمی در داوری کتاب‌ها اشتباه صورت گرفته باشد، وی مراتب را به هیئت علمی منعکس کرده و نظر هیئت مزبور ملاک عمل است.

۲-۲. هیئت علمی

اعضای هیئت علمی عبارتند از ۱۳ نفر از استادان و صاحب‌نظران طراز اول گروه‌های مختلف علمی، فرهنگی و دینی، «مدیرکل دفتر توسعه کتاب و کتابخوانی» و «مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران» (مجموعاً ۱۵ نفر) که به پیشنهاد معاون امور فرهنگی و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به مدت یک سال به عضویت هیئت مذکور منصوب می‌شوند و عهده‌دار وظایف زیر می‌باشند:

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

- الف) تدوین و تصویب آیین‌نامه‌های داخلی و اجرایی.
 - ب) تعیین و انتصاب اعضای هیئت داوران در تمام گروه‌ها.
 - ج) نظارت بر همه مراحل داوری و عملکرد گروه‌های داوری.
 - د) بررسی و تصویب دستورالعمل اجرایی.
 - ه) تأیید نهایی آثار منتخب هیئت داوران.
 - و) انتخاب آثار برگزیده و شایسته تقدیر جایزه جلال آل احمد و جشنواره شعر فجر برای جایزه کتاب سال.
- تبصره ۱.** جلسات هیئت علمی با حضور نصف به علاوه یک نفر از اعضا رسمیت پیدا می‌کند و تصمیمات با رأی اکثریت اعضا اتخاذ می‌شود.
- تبصره ۲.** هیئت علمی می‌تواند هر ساله تعداد محدودی از آثار را که در ساختار علمی و داوری جایزه کتاب سال قرار نمی‌گیرند، اما جریان‌ساز بوده و به نوعی در گسترش مطالعات علمی و فرهنگی و فرهنگ کتاب و کتابخوانی مؤثر است برای تقدیر در بخش‌های جنبی مراسم جایزه کتاب سال انتخاب نماید. این آثار امتیازات مترتب بر برگزیدگان و شایستگان تقدیر جایزه کتاب سال را نخواهد داشت.
- تبصره ۳.** هیئت علمی می‌تواند هر سال بنابر اقتضا از یک محقق و پژوهشگر با توجه به آثار وی در مراسم برگزیدگان، تجلیل به عمل آورد.
- تبصره ۴.** هیئت علمی می‌تواند با ذکر دلایل متقن هر سال از یک ناشر در مراسم شایستگان تقدیر، تجلیل به عمل آورد.

۳-۲. هیئت داوران

هیئت داوران شامل گروه‌های علمی از میان استادان و صاحب‌نظران هستند که با پیشنهاد دبیر علمی و تأیید هیئت علمی تعیین می‌شوند و با دعوت دبیر علمی آغاز به کار می‌نمایند. تعداد داوران هر گروه حداقل سه نفر است که هیئت علمی بر عملکرد آنان نظارت خواهد داشت.

۴-۲. دبیرخانه

- امور دبیرخانه توسط معاونت امور فرهنگی انجام و یا به یکی از مؤسسات صاحب صلاحیت سپرده می‌شود. وظایف دبیرخانه به شرح زیر است:
- الف) تفکیک و طبقه‌بندی موضوعی آثار دریافت‌شده در گروه‌های علمی.
 - ب) ثبت آثار در سامانه جایزه کتاب سال.
 - ج) برگزاری جلسات داوری و هیئت علمی.
 - د) تأیید کاربرگ‌های داوری در سامانه جایزه کتاب سال.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

- ه) انجام امور مربوط به آیین پایانی اهدای جایزه برگزیدگان و شایستگان تقدیر.
و) تهیه و تدوین کتاب گزارش جایزه در هر دوره.
ز) تهیه گزارش مالی حق الزحمه داوران و اعضای هیئت علمی.
ح) ورود اطلاعات و روزآمدسازی تارنمای جایزه کتاب سال.
ط) تهیه و ارائه گزارش‌های موردنیاز.
ی) انجام سایر وظایف محول شده.

ماده ۳. فرایند انتخاب

دبیرخانه جایزه کتاب سال فروردین ماه هر سال، با اطلاع‌رسانی به‌نحو مقتضی، از تمام ناشران، مؤلفان، مترجمان و مصححان کشور دعوت می‌کند تا آثار خود را که در سال شمسی گذشته برای نخستین بار منتشر کرده‌اند، تا پایان شهریور به دبیرخانه ارسال کنند. این فراخوان تا بیستم مهرماه می‌تواند تمدید شود. آیین پایانی این جایزه ترجیحاً ۱۹ بهمن ماه همزمان با دهه مبارک فجر برگزار می‌شود. جدول فرایند انتخاب به شرح زیر است:

ردیف	موضوع	تاریخ
۱	اعلام فراخوان	۱ فروردین تا ۳۱ شهریور
۲	تمدید فراخوان	۱ تا ۲۰ مهر
۳	برگزاری مرحله اول داوری	۱ تا ۳۰ آبان
۴	برگزاری مرحله دوم داوری	۱ تا ۳۰ آذر
۵	برگزاری مرحله سوم (نهایی) داوری	۱ تا ۱۵ دی
۶	برگزاری جلسه هیئت علمی	۱۵ تا ۲۰ دی
۷	انجام امور اجرایی برای برگزاری آیین پایانی	۲۰ دی تا ۱۰ بهمن
۸	برگزاری آیین پایانی	دهه فجر (ترجیحاً ۱۹ بهمن)

ماده ۴. مراحل داوری

داوری و انتخاب جایزه کتاب سال طی ۳ مرحله به شرح زیر صورت می‌پذیرد:
مرحله اول: ابتدا تمام کتاب‌های ارسال شده هر گروه به دبیرخانه در جلسه‌ای مشترک توسط سه نفر از هیئت داوری گروه مربوط با نظارت دبیر علمی، ارزیابی می‌شود و آثار با رأی اکثریت اعضا به مرحله بعد راه می‌یابند.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۳۹۰/۱۱/۰۱

پیوست:

مرحله دوم: کتاب‌های راه‌یافته به مرحله دوم داوری توسط سه تن از داوران - که به‌انتخاب هیئت داوران هر گروه خواهند بود - بررسی می‌شوند و نتایج ارزیابی در کاربرگ‌های ویژه‌ای که توسط هیئت علمی بدین منظور تهیه می‌شود، درج می‌گردد. کتاب‌هایی که از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۸۰ امتیاز یا بیشتر را کسب کنند، به مرحله نهایی داوری راه می‌یابند.

مرحله سوم (نهایی): هیئت داوران با بررسی نتایج ارزیابی، آثار برگزیده و شایسته تقدیر را مطابق مفاد بند ۷ و ۸ ماده ۱ انتخاب و برای تأیید نهایی به هیئت علمی معرفی می‌نمایند.

تبصره ۱. کتاب‌های داستان بزرگسال، تاریخ و نقد و پژوهش ادبی (تألیف)، مستندنگاری، شعر بزرگسال و کودک و نوجوان، به‌دلیل همپوشانی با داوری در جایزه جلال آل‌احمد و جشنواره شعر فجر در جایزه کتاب سال بررسی نمی‌شود.

تبصره ۲. آثار منتخب در جایزه جلال آل‌احمد و جشنواره شعر فجر توسط هیئت علمی جایزه کتاب سال جزو آثار منتخب جایزه کتاب سال قرار خواهند گرفت و در جایزه کتاب سال فقط تندیس و لوح تقدیر دریافت خواهند کرد.

تبصره ۳. در پایان داوری در هر رشته حداکثر تا ۳ اثر به‌عنوان شایسته تقدیر معرفی می‌شوند.

تبصره ۴. انتخاب مشترک حداکثر ۳ اثر به‌عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر با تشخیص هیئت داوران بلامانع است.

تبصره ۵. در روند داوری، نتایج بررسی‌ها و صورت‌جلسات داوری‌ها، همه به‌عنوان اسناد محرمانه تلقی شده و اسامی برگزیدگان و شایستگان تقدیر پس از تصویب هیئت علمی جایزه کتاب سال و تأیید نهایی معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسمیت قانونی پیدا می‌کند و پس از برگزاری مراسم جایزه کتاب سال در سایت شفافیت برای اطلاع عموم قرار می‌گیرد.

تبصره ۶. هرگونه اعتراض به روند داوری و نوع داوری‌ها باید به صورت کتبی به دبیرخانه جایزه کتاب سال داده شود و دبیرخانه حداکثر تا ۳۰ روز اداری پاسخ اعتراض را مستدل و مستند ارائه می‌نماید. مرجع رسیدگی به اعتراض، دبیر علمی، عضو هیئت علمی و داوران گروه مربوطه خواهند بود.

ماده ۵. معیارهای داوری

معیارهای ارزیابی کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر جایزه کتاب سال عبارتند از:

(الف) تأثیرگذاری در ارتقای سطح علمی و فرهنگی کشور.

(ب) تازگی و نوآوری در موضوع، ساختار، پرداخت و نگاه کتاب.

(ج) رعایت استانداردها در ساخت، فصل‌بندی، نگارش، دستور زبان و واژگان.

(د) رعایت استانداردها در ذکر منابع و مآخذ در آثار تحقیقی و پژوهشی.

(ه) بهره‌مندی از قدرت تحلیل و استنتاج منطقی.

(و) ارزشمندی علمی و محتوایی کتاب.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ، ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

ز) استحکام و زیبایی زبان.
ح) التزام به ارزش‌های فرهنگی، دینی و انسانی.
ط) برخورداری از قدرت اقناع و تأثیرگذاری عمیق بر مخاطب.
ی) رعایت استانداردهای تألیف، تصحیح و ترجمه.
ک) پاکیزگی و آراستگی کتاب از حیث حروف‌چینی، صفحه‌آرایی، چاپ، صحافی و طراحی جلد.

ماده ۶. جایزه

جایزه برگزیدگان کتاب سال شامل تندیس و لوح تقدیر به امضای رئیس جمهور و هدیه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. جایزه شایستگان تقدیر شامل لوح تقدیر به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و هدیه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

تبصره ۱. نوع، میزان و نحوه اعطای هدیه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به پیشنهاد هیئت علمی و تصویب معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

تبصره ۲. میزان هدیه بخش ترجمه ۳۰ درصد کمتر از هدیه بخش تألیف و احیای متون (تصحیح) است.

تبصره ۳. در صورتی که پدیدآورندگان کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر بیش از یک نفر باشند، متناسب با سهم هر فرد، جوایز بین افراد تقسیم می‌شود. مرجع تشخیص تقسیم جوایز، در صورت وجود قرارداد، قراردادهای پدیدآورندگان با ناشران خواهند بود. در صورت عدم وجود قرارداد، براساس سایر قرائن و امارات خواهد بود.

تبصره ۴. در صورت انتخاب مشترک دو یا چند اثر به‌عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر جایزه مربوطه به‌صورت مساوی بین آنها تقسیم می‌شود.

تبصره ۵. برای پاسداشت مساعی ناشران در نشر و عرضه آثار منتخب، لوح تقدیر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در آیین تجلیل از شایستگان تقدیر به آنان اهدا خواهد شد.

ماده ۷. سایر مقررات

۱-۷. ملاک سال انتشار، شناسنامه کتاب است.

۲-۷. در ویراست جدید کتاب‌ها چنانچه به تشخیص گروه داوری حداقل ۴۰ درصد نسبت به ویراست قبلی تغییر کرده باشد، در صورت عدم برگزیده شدن در دوره‌های قبلی جایزه کتاب سال، مجدداً قابل بررسی خواهد بود.

۳-۷. اگر کتابی (تألیف، ترجمه و احیای متون (تصحیح)) در یک دوره قبل بنا به دلایل موجه و خارج از اراده صاحب اثر از ارزیابی و داوری در جایزه جا مانده باشد، به تشخیص هیئت علمی می‌تواند در سال جاری ارزیابی و داوری شود.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۷۵۶۱۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

پیوست:

۴-۷. هر مجلد از کتاب‌های دوره‌ای، در صورت استقلال محتوایی حکم یک کتاب مستقل را دارد؛ در غیر این صورت، بررسی کتاب منوط به انتشار بیش از نیمی از مجلدات است. مبنای تشخیص این امر مقدمه کتاب، توضیح پدیدآورندگان، استعلام از ناشر کتاب و قرارداد بین ناشر و مؤلف است.

۵-۷. کتاب‌های دوره‌ای که قبلاً داوری و انتخاب شده‌اند، با توجه به گستره موضوعی، تداوم نشر آنها و تأثیرگذاری علمی‌شان می‌توانند با نظر و تشخیص هیئت علمی و داوران مجدداً وارد چرخه داوری شوند.

۶-۷. مجموعه مقالاتی که به‌صورت کتاب چاپ شده‌اند از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است، مگر اینکه «وحدت موضوعی» بر آن حاکم باشد.

۷-۷. کتاب‌های کمک‌آموزشی و عکس‌برداری شده از کتاب‌های خارجی از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است.

ماده ۸. مسئولیت اجرا

مسئولیت اجرای جایزه کتاب سال برعهده معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

ماده ۹. این آیین‌نامه در ۹ ماده و ۱۶ تبصره در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۰۱ به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و لازم الاجراست. سایر مقررات با موضوع این آیین‌نامه به‌ویژه آیین‌نامه شماره ۲۵۱۸۵۳ مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۲۰ از این تاریخ لغو می‌شود.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

محمد مهدی اسماعیلی